

ДИДАКТИЧНІ ІГРИ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ З МЕТОЮ ПОДОЛАННЯ СТРАХУ В ДРУГОКЛАСНИКІВ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ

Зімовець Ангеліна Олексіївна

Магістрантка факультету спеціальної та інклюзивної освіти

Кравець Ніна Павлівна

Кандидат педагогічних наук, доцент

(НПУ імені М. П. Драгоманова, Київ, Україна)

Учні з інтелектуальними порушеннями досить пасивно ставляться до навчальних занять, які вимагають розумової діяльності. “Розумово відсталі учні недостатньо розуміють читаний матеріал, знижена продуктивність читацької діяльності. В процесі навчання часто відволікаються на зовнішні подразники, діяльність хаотична, неспокійна. Звернене до них мовлення, насамперед запитання учителя, до кінця не вислуховують, легко переключаються на інший вид діяльності, тому не можуть виконати до кінця запропоноване завдання” [5, с. 314].

Як указують Г. Дульнев, В. Лубовський, В. Петрова, В. Синьов, у корекційній роботі з дітьми з інтелектуальними порушеннями варто застосовувати такі завдання, які активізують мисленнєву діяльність, потребу в пізнавальній діяльності. До таких завдань відносимо дидактичні ігри, які вимагають задіяння почуттєвої сфери, опори на практичну діяльність та досвід учнів, активізують їх до сприймання навчального матеріалу. Дидактичні ігри найбільше сприяють засвоєнню навичок з читання, письма, рахунку.

Вчені акцентують увагу не лише на навчальну, а й на корекційно-розвиткову функцію дидактичних ігор. Дидактичні ігри сприяють ефективному розвитку у дітей мисленнєвих операцій аналізу, синтезу, порівняння, виділення головного, узагальнення, та формування позитивних особистісних якостей і емоцій [2; 3; 4]. Як найприроднішу і найпривабливішу діяльність для молодших школярів розглядав гру К. Ушинський. Завдання початкового навчання педагог вбачав у перетворенні серйозних занять в цікаві для дитини. Тому радив з перших уроків привчати дитину полюбити свої обов'язки й знаходити приємність у їх виконанні.

Основні методичні положення щодо опанування молодшими школярами з інтелектуальними порушеннями навчальними знаннями й уміннями на уроках літературного читання розроблені А. Аксьоною, Л. Вавіною, М. Васильєвою, М. Гнездиловим, Н. Кравець, Т. Ульяновою та іншими. Вони базуються на міцних знаннях про формування в учнів навичок правильного, швидкого, свідомого і виразного читання, які повинні зливатися в єдиний процес, що в подальшому удосконалює навички читання, забезпечує мисленнєво-мовленнєвий розвиток учнів (збагачення і активізацію словника, розвиток зв'язного мовлення). Н. Кравець вказує, що опора на життєвий досвід учнів є основою усвідомленого сприймання змісту твору і необхідною умовою його правильного аналізу [1].

Зважаючи на непересічне значення на уроках літературного читання дидактичних ігор для учнів з інтелектуальними порушеннями, зокрема й для зняття стресу в дітей, ми провели експеримент, запровадивши на уроках літературного читання у 2 класі дидактичні ігри.

Перед проведенням уроків з використанням дидактичних ігор спостерігали за читацькою діяльністю другокласників на уроках літературного читання. Це дало змогу зафіксувати труднощі, які виникали у дітей у процесі читання. Головним недоліком щодо швидкості читання було надто повільне читання. Читаючи, учні довго впізнавали букву, легко відволікалися, не дочитували слова, переходили з одного рядка на наступний. Значні труднощі викликало читання закритих складів і складів зі збігом приголосних. Більшість учнів допускали помилки, додаючи в кінець складу додатковий звук, або навпаки, не дочитуючи до кінця склад.

Обстежуючи темп читання з'ясували, що всі діти читають повільно, часто запинаються, роблять зупинки, не слідкують за текстом. Відірвавшись від тексту, довго не можуть знайти слово, на якому зупинилися. Також на темп читання впливали хвилювання і боязнь перед читанням та у процесі читання. Через емоційне напруження учні значно погіршували свої показники, оскільки самостійно не могли опанувати власні емоції. Настрій у них погіршувався, окремі відмовлялися читати. Щодо виразності читання більшість другокласників при читанні не звертали увагу на розділові знаки, допускаючи паузи і тривалі зупинки без потреби в них.

З метою оптимізації результатів учнів в процесі читання, аналізу творів, подолання страху, тривожності ми використали на уроках літературного читання дидактичні ігри: цікаві завдання, ребуси, дидактичні ігри мовленнєвого змісту. Так, працюючи з українською народною казкою "Ріпка", учням запропонували наступні ігри: "Бджілки", "Відшукай речення за початком", "Чарівний мішечок", "Котик і Мишка". До оповідання В. Святковця "Горіхи від білочки" обрали ряд ігор: "Горішок", "Горбинка запитань", "Допоможи Незнайкові".

Ігри намагалися проводити так, щоб усі учні класу (із синдромом дефіциту уваги

й гіперактивністю, з синдромом Дауна, загальмовані, з комунікативною фобією, соматично ослаблені) були задіяні до участі в іграх, що давало змогу здійснювати індивідуальний підхід з метою корекції порушень у школярів. Головне – насамперед ролі пропонували тим учням, які проявляли невпевненість, замкнутість, страх відповідати перед класом. Кожна дія учнів, кожна відповідь коментувалася з опорою на позитивне у відповідях, що допомагало вселяти у школярів впевненість, намагання правильно відповідати й виконувати необхідні дії, що свідчило про свідоме оволодіння учнями знаннями й уміннями та подолання невпевненості, страху.

Отже, використання на уроках літературного читання дидактичних ігор оптимізує засвоєння учнями з інтелектуальними порушеннями знань та умінь з навчального предмету та виховує в них впевненість, допомагає долати страх.

Література

1. Кравець Н.П. Аналіз художнього твору – важлива складова читацької діяльності розумово відсталих учнів / Н. П. Кравець // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського державного університету імені Івана Огієнка. Серія соціально-педагогічна / за ред. О. В. Гаврилова, В. І. Співака. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – Вип. Х11. – С. 202 – 206.
2. Петько Л.В. Гурток «Мандрівники» та формування соціальної активності молодших школярів / Л. В. Петько // Педагогічний альманах : зб. наук. праць / Редкол. В. В. Кузьменко та ін. – Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2018. – Вип. 37. – С. 34–39.
3. Петько Л.В. Державний стандарт початкової освіти у ракурсі формування соціальної активності дитини / Л.В.Петько // Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія : Педагогіка : зб. наук. праць. – Бердянськ : БДПУ, 2018. – Вип. 1. – С. 92–97.
4. Петько Л.В. Підготовка майбутніх педагогів-вихователів до навчання іноземної мови дітей в дошкільних освітніх закладах / Л.В.Петько // Вісник Інституту розвитку дитини. Вип. 23. Серія: Філософія, педагогіка, психологія: зб. наук. праць. – К. : Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2012. – С. 111–115.
5. Kravets N. P. Reading book as effective means to the formation readers' skills of mentally retarded pupils // Prospects for development of education and science: Collection of scientific articles – Academic Publishing House of the Agricultural University Plovdiv, Bulgaria, 2016. – PP. 314–317. URI <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/10884>